

Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για το χρέος

του Γιάννη Μηλιού¹

Δυο χρόνια μετά τη διαβεβαίωση του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), Μάριο Ντράγκι, ότι «θα κάνει ό,τι χρειαστεί» για να αποσοβήσει την οικονομική κρίση στη Ζώνη του Ευρώ (ΖτΕ), οι περισσότεροι αναλυτές διαπιστώνουν ότι η ΕΚΤ και οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις έχουν πετύχει πολύ λιγότερα από όσα υπόσχονταν. Ολόκληρη η ΖτΕ καθιλώνεται σε πολύ χαμηλούς ρυθμούς μεγέθυνσης, η ανεργία παραμένει σε ιστορικά ψηλά επίπεδα, ενώ το δημόσιο χρέος απορροφά όλο και περισσότερους πόρους, στραγγαλίζοντας τις προοπτικές ανάπτυξης.

Βεβαίως, όπως επισήμανα σε προηγούμενο άρθρο μου που δημοσιεύθηκε σε αυτή τη στήλη (βλ. «Η Ευρώπη σε σταυροδρόμι;», *Τα Νέα* 23/10/2014), «οι πολιτικές αυτές έχουν σχεδιασθεί για να μην επιτύχουν τους διακηρυγμένους στόχους τους». Εντούτοις, με την αποτυχία των διακηρυγμένων στόχων των πολιτικών λιτότητας επιστρέφει η χρηματοπιστωτική αναξιοπιστία στη ΖτΕ.

Στη συγκυρία αυτή η πρόταση της ευρωπαϊκής Αριστεράς για σύγκλιση μιας ευρωπαϊκής Διάσκεψης για την αντιμετώπιση της κρίσης χρέους γίνεται επίκαιρη.

Η ευρωπαϊκή Αριστερά και ο ΣΥΡΙΖΑ ξεκινούν από τη διαπίστωση ότι πίσω από τις πάμπολλες «τεχνικές» λύσεις για την αναδιάρθρωση-απομείωση του χρέους που έχουν διατυπωθεί, υπάρχει πάντα το πολιτικό ερώτημα του ποιες κοινωνικές ομάδες ωφελούνται και ποιες πολιτικές στρατηγικές πριμοδοτούνται με την αναδιάρθρωση.

Αντίθετα με τον τρόπο που οι νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις και η ΕΚΤ διαχειρίστηκαν μέχρι σήμερα την ευρωπαϊκή κρίση χρέους, οι λύσεις που επιδιώκει η Αριστερά έχουν ως προϋπόθεση αλλά και στόχο το τέλος της λιτότητας.

Καταρχάς, το ελληνικό PSI και η ανάληψη του δημόσιου χρέους από τα κράτη και την ΕΚΤ κατέστησαν τη χώρα μας «ειδική περίπτωση»: Για την Ελλάδα η ενδεικνυόμενη διευθέτηση είναι αυτή που ακολουθεί το πρότυπο της λύσης που δόθηκε για τη Δυτική Γερμανία το 1953: διαγραφή του μεγαλύτερου μέρους του χρέους και αποπληρωμή του υπόλοιπου με ρήτρα ανάπτυξης. Είναι προφανές πως η διαπραγμάτευση θα είναι σκληρή. Με δεδομένο όμως ότι οι «δόσεις» που παρέχονται

¹ Καθηγητής πολιτικής Οικονομίας στο ΕΜΠ, υπεύθυνος οικονομικής πολιτικής ΣΥΡΙΖΑ.

από τους δανειστές πηγαίνουν αποκλειστικά για την αποπληρωμή τόκων και τοκοχρεολυσίων (ομολόγων παλαιότερων δανείων που λήγουν), δεν θα υπάρξει «εκβιασμός» ικανός να κάνει την ελληνική κυβέρνηση να υποχωρήσει. Όσο δεν δίνονται οι «δόσεις» απλώς δεν θα αποπληρώνονται τα ομόλογα που λήγουν.

Εντούτοις, η λύση που προτείνουμε για την Ελλάδα δεν είναι η ενδεικνυόμενη για την Ιταλία και τις άλλες μεγάλες χώρες της ΖτΕ: Το σε απόλυτα μεγέθη τεράστιο χρέος των χωρών αυτών, το κατέχουν κυρίως ευρωπαϊκές τράπεζες και ασφαλιστικά ταμεία. Ένα κούρεμα των κρατικών χρεογράφων θα αφήσει εξαιρετικά εκτεθειμένο τον τραπεζικό τομέα (ανάγκη ανακεφαλαιοποίησης τραπεζών) και τα ταμεία και θα αναιρέσει το όποιο όφελος, όπως συνέβη με το ελληνικό PSI.

Η λύση επομένως εδώ είναι να επιβληθεί πολιτικά ένας διαφορετικός ρόλος στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η οποία θα αναλάβει για ένα χρονικό διάστημα δεκαετιών το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους των χωρών (μέχρις ότου το χρέος αποτελεί πλέον ένα μικρό ποσοστό του ΑΕΠ τους), ώστε να δημιουργηθεί το έδαφος για πολιτικές που θα στηρίζουν το κοινωνικό κράτος και την ανάπτυξη προς όφελος των πολλών. Η λύση αυτή δεν προϋποθέτει ούτε μεταβιβάσεις μεταξύ χωρών, ούτε επιπλέον φορολογική επιβάρυνση.

Για όσους αναγνώστες ενδιαφέρονται για μια σε βάθος διερεύνηση του ζητήματος, μια τέτοια πρόταση για το σύνολο της ΖτΕ έχουμε διατυπώσει με την επιστημονική ομάδα που συμμετέχω: Δημήτρης Π. Σωτηρόπουλος, Γιάννης Μηλιός και Σπύρος Λαπατσιώρας, «Το δημόσιο χρέος στον σύγχρονο καπιταλισμό: Το πλαίσιο μιας προοδευτικής πρότασης για τη ΖτΕ», *Θέσεις* 129, Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2014, επίσης στο διαδίκτυο:

<http://www.theseis.com/images/stories/t129/theseis129-meleti-2.pdf>